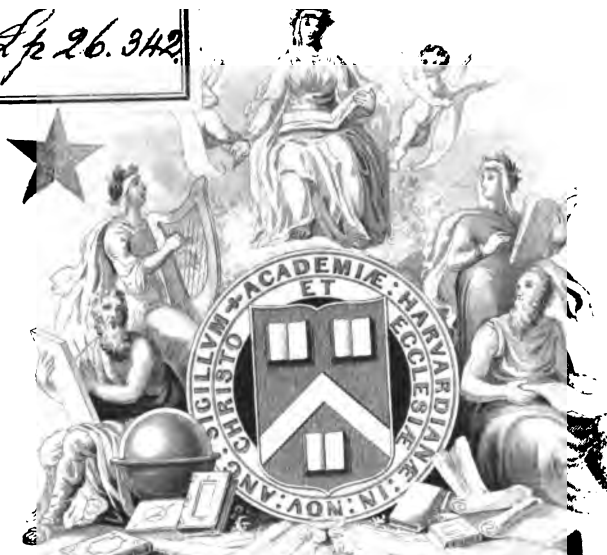
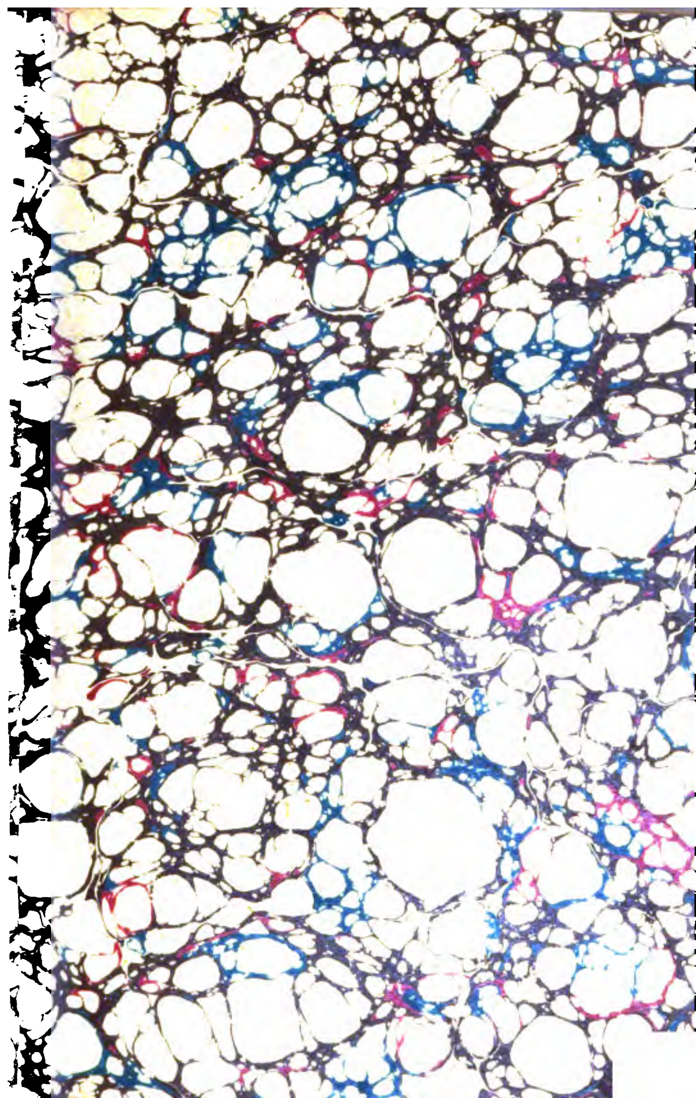

SIGILLVM ACADEMIÆ HARVARDIANÆ IN NOV: ANG:
CHRISTO ET ECCLESIÆ

M. ACCII PLAUTI

CAPTIVI.

I. U. S. P.

CANTABRIGIÆ:
SUMPTIBUS HILLIARD ET BROWN,
UNIVERSITATIS BIBLIOPOLARUM.

M DCCC XXXII.

[THE present edition of "The Captives" of Plautus has been prepared for the use of Harvard University, due care being taken to retain whatever is peculiar to the age of this writer.]

TYPIS METCALF ET SOC.

CAPTEIVEI.

DRAMATIS PERSONÆ.

HEGIO, Ætolus, prædives, liberorum quidem amantissimus, nec improbus cætera, lepidusque, qui ipsis parasitarum jocis scurrilibus senex adhuc delectatur, servorum vero injurias gravius æquo habet.

PHILOPOLEMUS, Hegionis filius major, ab Eleis bello captus, Ergasili rex: bene libenter victitat, et lauta convivia sumtuose facit; sed animum ostendit bene merenti gratissimum.

PHILOCRATES, Eleus nobilis divesque, promissa fidelissime servat, et bene meritis gratias referre properat.

TYNDARUS, Hegionis filius minor. Pægnio nomen erat, quum quadrimus surriperetur, servo autem indebatur nomen Tyndari. Peculiaris servus Philocrati datus, serviebat liberaliter, herique pro capite caput suum periculis offerebat maximis. At idem tamen, ut Hegionis filius agnitus est, nihil habet prius quam ut Stalagmum atrociter ulciscatur.

ARISTOPHONTES, Eleus captivus, homo stolidus, et, ut solent stolidi, pertinax.

Puer Hegionis, cellarius ejus esse videtur.

Colaphus
Cordalio } Lorarii.
Cordax

ERGASILUS, parasitus, insaturabile abdomen, cui uni videtur natus, cujusque gratia ridiculus esse plagasque pati volupe ei est.

STALAGMUS, servus, natione Siculus, mala mens, malus animus. Ab Hegione domino fugitivus, minorem simul filium ejus quadrimum surripit, in Elideque vendit. Viginti fere post annos a majore Hegionis filio in Elide agnitus, ad Hegionem retrahitur.

ARGUMENTUM PRISCIANI.

C aptus est in pugna Hegionis filius.
A lium quadrimum fugiens servus vendidit.
P ater captivos commercatur Alios,
T antum studens, uti natum recuperet:
E t in ibus emit olim amissum filium.
I s, suo cum domino veste versa ac nomine,
V t amittatur, fecit: ipsus plectitur.
E t is reduxit captum et fugitivum simul,
I ndicio cujus alium agnoscit filium.

ARGUMENTUM.

Hegio, Ætolus, duos habet filios, quorum minor, quadrimulus, a servo fugitivo surripitur, nec, quid factum ei sit, multos per annos investigare senex potest, major autem in bello ab Eleis capitur. Quod vero Ætolî quoque multos ceperant Eleos, commercatur Hegio complures, sperans, in eo se numero aliquem, quocum mutare filium queat, esse reperturum. Nec spes eum fallit. Philocrates captivus, summo in Elide loco natus, lætus ad conditionem accedit, sed, quo citius servitio liberetur, vestem nomenque clam cum Tyndaro servo suo, simul capto emtoque, commutat, persuadetque Hegioni, ut ad filium ejus reducendum in Elidem dimittatur. Interea autem cognoscit Hegio ex alio, quem emerat, captivo imprudente, deceptum se esse, Tyndarumque statim, misere vinctum, in lapicidinas mittit. Non moratur autem Philocrates; opinione celerius redit cum Hegionis filio liberato, et adducit simul ab eo in Elide agnitum servum Stalagmum, qui quadrimum surripuerat: quo facto palam fit, Tyndarum ipsum esse istum quadrimum olim surreptum, cui vincula statim a patre læto ademta Stalagmo aptantur, iis digniori.

Paucula si excipias ambigue dicta, vere gloriatum reperies Plautum, ad pudicos mores factam hanc fabulam esse; eandemque elegantissimo dictionis genere commendari, omnes viri docti consentiunt. Unum vero monendum videtur, scenam, quæ in omnibus editionibus actus quarti numeratur quarta, resecandam ab hoc actu quintoque actui adsignandam esse primam. Ut uno die Philocrates ex Ætolia proficisceretur in Elidem, atque, ut eodem die, cum Philopolemo redemto, ante cœnæ tempus reverteretur, id quidem, licet ipsas eum adscendisse credas Jovis quadrigas, fieri tamen nullo modo potuit. Quo autem tempore Ergasilus Act. III. Sc. I. v. 86. ibat ad portum, unde, si ad lautiorem cœnam invitatus a nemine esset, ad cœnam rediret asperam, ad quam ab Hegione Act. I. Sc. II. erat vocatus, eo quidem tempore Tyndari fraus nondum erat detecta; at, quum rediret a portu Act. IV. Sc. II. v. 89. nuntiat jam v. 92 sqq. ibi se Philopolemum cum Philocrate vidisse reduces, et satis adhuc diei supererat, loco cœnæ asperæ, convivii opipare parandi v. 114. Sc. III. et, quæ putatur IV. Paucos certe dies interjectos fuisse oportet inter discessum reditumque Philocratis. Quodsi vero, ut Jupiter in Amphitruone plures noctes in unam contulit, sic Plautum dicas in unum diem coegisse res, pluribus diebus gestas, (qua quidem in arte, miraculum verius dixeris, a recentioribus quibusdam Comicis celeberrimis mirum quantum superatur) at alio tamen argumento vincam, inter tertiam quartamque Actus quarti scenas spatium temporis intercessisse oportere, quod quartam nos cogat ad actum transferre quintum. Si scena ista actus quarti quarta est, puerum Hegionis statim prodire oportuit, ut Ergasilus, finita scena tertia, intro abiit. Qui potest vero hoc temporis puncto, quæ scena III minatus erat, Ergasilus omnia fecisse? At facta tamen ab eo jam esse, puer conqueritur.

PROLOGUS.

Hos quos videtis stare hic capteivos duos,
Illi qui adstant, hi stant ambo, non sedent.
Vos vos mihi testes estis, me verum loqui.
Senex, qui hic habitat, Hegio, est hujus pater.
Sed, is quo pacto serviat suo sibi patri,
Id ego hic apud vos proloquar, si operam datis.
Seni huic fuerunt filii nati duo:
Alterum quadrimum puerum servos surpuit,
Eumque, hinc profugiens, vendidit in Alide
Hujusce patri: jam hoc tenetis? Optumum est.
Negat, hercle, ille ultimus. Accedito!
Si non, ubi sedeas, locus est, est, ubi ambules,
Quando histrionem cogis mendicarier.
Ego me, tua causa, ne erres, non rupturus sum.
Vos, qui potestis ope vostra censerier,
Accipite reliquom: alieno uti nihil moror.
Fugitivos ille, ut dixeram ante, hujus patri,
Domo quem profugiens dominum abstulerat, vendidit.
Hic, postquam hunc emit, dedit eum huic gnato suo
Peculiarem, quia quasi una ætas erat.
Hic nunc domi servit suo patri; nec scit pater.
Enimvero Dii nos, quasi pilas, homines habent.
Rationem habetis, quomodo unum amiserit.
Postquam belligerant Ætoli cum Aliis,
Ut fit in bello, capitur alter filius:
Medicus Menarchus emit ibidem in Alide.
Cœpit capteivos commercari hic Alios,
Si quem reperire posset, quo mutet suum
Illum capteivom. Hunc suum esse nescit, qui domi est.
Et, quoniam heri inde audivit, de summo loco
Summoque genere captum esse equitem Alium,
Nil pretio parsit, filio dum parceret:
Reconciliare ut facilius posset domum,
Emit hosce de præda ambos de quæstoribus.

Hice autem inter sese hunc confinxerunt dolum,
Quo pacto hic servos suum herum hinc amittat domum.
Itaque inter se commutant vestem et nomina.
Illic vocatur Philocrates, hic Tyndarus.
Hujus illic, hic illius, hodie fert imaginem.
Et hic hodie expediet hanc docte fallaciam;
Et suum herum faciet libertatis compotem.
Eodemque pacto fratrem servabit suum,
Reducemque faciet liberum in patriam ad patrem,
Imprudens; itidem ut sæpe jam in multis locis
Plus insciens quis fecit, quam prudens, boni.
Sed, inscientes, sua sibi fallacia
Ita compararunt et confinxerunt dolum;
Itaque hi commenti de sua sententia,
Ut in servitute hic ad suum maneat patrem.
Ita nunc ignorans suo sibi servit patri.
Homunculi quanti sunt! quom recogito.
Hæc res agetur nobis, vobis fabula.
Sed etiam est, paucis vos quod monitos voluerim.
Profecto expediet fabulæ huic operam dare.
Non pertractate facta est, neque item ut cæteræ:
Neque spurcidici insunt versus immemorabiles.
Hic neque perjurus leno est, nec meretrix mala,
Neque miles gloriosus. Ne vereamini,
Quia bellum Ætolis esse dixi cum Aliis:
Foris illic extra scenam fient prœlia.
Nam hoc pæne iniquom est comico choragio,
Conari desubito nos agere tragœdiam.
Proin, si quis pugnam exspectat, lites contrahat:
Valentiorem nactus adversarium
Si erit, ego faciam, ut pugnam inspectet non bonam,
Adeo ut spectare postea omneis oderit.
Abeo. Valete, judices justissumi
Domi, bellique duellatores optumi.

ACTUS I. SCENA I.

ERGASILUS.

Juventus nomen indidit Scorto mihi,
Eo quia invocatus soleo esse in convivio.
Scio absurde dictum hoc derisores dicere,
At ego aio recte: nam, in convivio, sibi
Amator, talos quom jacit, scortum invocat.
Estne invocatum, an non? est planissume.
Verum, hercle, verum nos parasiti planius,
Quos nunquam quisquam neque vocat neque invocat:
Quasi mures, semper edimus alienum cibum.
Ubi res prolatæ sunt, quom rus homines eunt,
Simul prolatæ res sunt nostris dentibus.
Quasi, quom caletur, cochleæ in occulto latent,
Suo sibi succo vivunt, ros si non cadit;
Item parasiti, rebus prolatis, latent
In occulto; miseri victitant succo suo,
Dum ruri rurant homines, quos liguriant.
Prolatis rebus, parasiti venatici
Sumus: quando res redierunt, molossici,
Odiosicique et multum incommodistici.
Et hic quidem, hercle, nisi qui colaphos perpeti
Potis parasitus, frangique aulas in caput,
Vel ire extra portam Trigeminam ad saccum licet.
Quod mihi ne eveniat, nonnullum periculum est.
Nam, postquam meus rex est potitus hostium,
Ita nunc belligerant Ætoli cum Aliis.
Nam Ætolia hæc est: illic captu'st in Alide
Philopolemus, hujus Hegionis filius
Senis, qui hic habitat; quæ ædes lamentariæ
Mihi sunt; quas quotiescumque conspicio, fleo.
Nunc hic occepit quæstum hunc filii gratia
Inhonestum, maxume alienum ingenio suo:
Homines capteivos commercatur, si queat
Aliquem invenire, suum quo mutet filium.
Quod ego quidem nimis quam cupio ut impetret:
Nam, ni illum recipit, nihil est quo me recipiam.

Nulla juventutis est spes: sese omnes amant.
Ille demum antiquis est adolescens moribus;
Quoi nunquam voltum tranquillavi gratiis.
Condigne est pater ejus moratus moribus.
Nunc ad eum pergam. Sed aperitur ostium,
Unde saturitate sæpe ego exii ebrius.

ACTUS I. SCENA II.

HEGIO. LORARIUS. ERGASILUS.

Heg. Advorte animum sis tu: istos capteivos duos,
Here quos emi de præda, de quæstoribus,
His indito catenas singularias;
Istas majores, quibus sunt vincti, demito;
Sinito ambulare, si foris, si intus volent;
Sed uti asserventur magna diligentia.
Liber capteivos avis feræ consimilis est:
Semel fugiendi si data est occasio,
Satis est: nunquam postilla possis prendere.
Lor. Omnes profecto liberi lubentius
Sumus, quam servimus.
Heg. Non videre ita tu quidem.
Lor. Si non est quod dem, mene vis dem ipse in pedes?
Heg. Si dederis, erit extemplo mihi, quod dem tibi.
Lor. Avis me feræ consimilem faciam, ut prædicas.
Heg. Ita ut dicis: nam, si faxis, te in caveam dabo.
Sed satis verborum est. Cura, quæ jussi, atque abi.
Ego ibo ad fratrem, ad alios capteivos meos:
Visam, ne nocte hac quidpiam turbaverint.
Inde me continuo recipiam rursum domum.
Erg. Ægre est mihi, hunc facere quæstum carcerarium,
Propter sui gnati miseriam, miserum senem.
Sed, si ullo pacto ille huc conciliari potest,
Vel carnuficinam hunc facere, possum perpeti.
Heg. Quis hic loquitur?
Erg. Ego, qui tuo mœrore maceror,

Macesco, consenesco, et tabesco miser.
Ossa atque pellis sum [misera] macritudine.
Neque unquam quidquam me juvat, quod edo domi:
Foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat.
Heg. Ergasile, salve.
Erg. Dii te bene ament, Hegio.
Heg. Ne fle.
Erg. Egone illum non fleam? egone non defleam
Talem adolescentem?
Heg. Semper sensi, filio
Meo te esse amicum, et illum intellexi tibi.
Erg. Tum denique homines nostra intelligimus bona,
Quom, quæ in potestate habuimus, ea amisímus.
Ego, postquam gnatus tuus potitu'st hostium,
Expertus, quanti fuerit, nunc desídero.
Heg. Alienus quom ejus incommodum tam ægre feras,
Quid me patrem par facere êst, quoi ille est unicus?
Erg. Alienus ego? alienus ille? ha, Hegio!
Nunquam istuc dixis, neque animum induxis tuum.
Tibi ille unicu'st; mihi, etiam unico magis unicus.
Heg. Laudo, malum quom amici tuum ducis malum.
Nunc habe bonum animum.
Erg. Eheu!
Heg. Huic illud dolet,
Quia nunc remissus est edendi exercitus.
Nullumne interea nactu's, qui posset tibi
Remissum, quem duxti, imperare exercitum?
Erg. Quid credis? fugitant omnes hanc provinciam,
Quoi obtigerat, postquam captu'st Philopolemus tuus.
Heg. Non, pol, mirandum est, fugitare hanc provinciam.
Multis et multigeneribus opus est tibi
Militibus. Primum dum opus est Pistoriensibus:
Eorum sunt genera aliquot Pistoriensium.
Opus Paniceis, opus Placentinis quoque,
Opus Turdetanis, opus est Ficedulensibus:
Jam maritumi omnes milites opus sunt tibi.

Erg. Ut sæpe summa ingenia in occulto latent!
Hic, qualis imperator, nunc privatus est!
Heg. Habe modo bonum animum: nam illum confido domum
In his diebus me reconciliassere.
Nam, eccum, capteivom hic adolescentem habeo Alium,
Prognatum genere summo, et summis divitiis:
Hoc illum me mutare, confido fore.
Erg. Ita Dii Deæque faxint!
Heg. Sed num quo foras
Vocatu's ad cœnam?
Erg. Nusquam equidem, quod sciam.
Sed quid tu id quæris?
Heg. Quia mihi natali'st dies:
Propterea te vocarier ad cœnam volo.
Erg. Facete dictum.
Heg. Sed si pauxillo potes
Contentus esse.
Erg. Ne perpauxillum modo;
Nam istoc me assiduo victu delecto domi.
Heg. Age sis, rogo.
Erg. Emtum, nisi qui meliorem afferet,
Quæ mihi atque amicis placeat conditio magis.
Quasi fundum vendens, meis me addicam legibus.
Heg. Profundum vendis tu quidem, haud fundum, mihi;
Sed, si venturu's, tempori.
Erg. Hem! vel jam otium est.
Heg. I modo, venare leporem: nunc erem tenes.
Nam meus scruposam victus [commetat] viam.
Erg. Nunquam istoc vinces me, Hegio; ne postules:
Cum calceatis dentibus veniam tamen.
Heg. Asper meus victus sane est.
Erg. Senteisne esitas?
Heg. Terrestris cœna est.
Erg. Sus terrestris bestia est.
Heg. Multis oleribus.
Erg. Curato ægrotos domi.

Numquid vis?
Heg. Venias tempori.
Erg. Memorem mones.
Heg. Ibo intro, atque intus subducam ratiunculam,
Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.
Ad fratrem, quo ire dixeram, mox ivero.

ACTUS II. SCENA I.

Lorarii. Philocrates. Tyndarus.

Lor. Si Dii immortales id voluere, vos hanc ærumnam exsequi,
Decet id pati animo æquo: si id facietis, levior labos erit.
Domi fuistis, credo, liberi:
Nunc servitus si evenit, ei vos morigerari mos bonu'st,
Eamque herili imperio ingeniis vostris lenem reddere.
Indigna digna habenda sunt, herus quæ facit.
Philoc. Oh oh oh!
Lor. Ejulatione haud opu'st: oculis multam miseriam additis.
In re mala animo si bono utare, adjuvat.
Philoc. At nos pudet, quia cum catenis sumus.
Lor. At pigeat postea
Nostrum herum, si vos eximat vinculis,
Aut solutos sinat, quos argento emerit.
Philoc. Quid a nobis metuit? scimus nos,
Nostrum officium quod est, si solutos sinat.
Lor. At fugam fingitis. Sentio quam rem agitis.
Philoc. Nos fugiamus? quo fugiamus?
Lor. In patriam.
Philoc. Apage! haud nos id deceat
Fugitivos imitari.
Lor. Immo, edepol, si erit occasio, haud dehortor.
Philoc. Unum exorare vos sinite nos.

Lor. Quidnam id est?
Philoc. Ut, sine his arbitris
Atque vobis, nobis detis locum loquendi.
Lor. Fiat. Abscedite hinc: nos concedamus huc. Sed brevem orationem incipesse.
Philoc. Hem! istuc mihi certum erat. Concede huc.
Lor. Abite ab istis.
Tynd. Obnoxii ambo
Vobis sumus propter hanc rem; quom, quæ volumus nos,
Copia est; atque ea facitis nos compotes.
Philoc. Secede huc nunc jam, si videtur, procul;
Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant;
Neve permanet palam hæc nostra fallacia.
Nam doli non doli sunt, nisi astu colas,
Sed malum maxumum, si id palam provenit.
Nam, si herus mihi es tu, atque ego me tuum esse servom assimulo,
Tamen viso opu'st, cauto est opus, ut hoc sobrie, sineque arbitris,
Accurate hoc agatur, docte et diligenter.
Tanta incepta res est: haud somniculose hoc
Agendum est.
Tynd. Ero, ut me voles esse.
Philoc. Spero.
Tynd. Nam tu nunc vides, pro tuo caro capite,
Carum offerre meum caput vilitati.
Philoc. Scio.
Tynd. At scire memento, quando id, quod voles, habebis.
Nam fere maxuma pars morem hunc homines habent: quod sibi volunt,
Dum id impetrant, boni sunt; sed, id ubi jam penes sese habent,
Ex bonis pessumi et fraudulentissumi
Sunt. Nunc, ut te mihi volo esse, esse autumo.
Quod tibi suadeam, suadeam meo patri.
Philoc. Pol, ego te, si audeam, meum patrem nominem:

Nam, secundum patrem, tu es pater proxumus.
Tynd. Audio.
Philoc. Et propterea sæpius te, ut memineris, moneo.
Non ego herus tibi, sed servos sum. Nunc obsecro te hoc unum,
Quoniam nobis Dii immortales animum ostenderunt suum,
Ut qui herum me tibi fuisse, atque esse nunc conservom velint;
Quod antehac pro jure imperitabam meo, nunc te oro per precem,
Per fortunam incertam, et per mei te erga bonitatem patris,
Perque conservitium commune, quod hostica evenit manu,
Ne me secus honore honestes, quam ego te, quom servibas mihi;
Atque ut, qui fueris, et qui nunc sis, meminisse ut memineris.
Tynd. Scio quidem me te esse nunc, et te esse me.
Philoc. Hem! istuc si potes
Memoriter meminisse, inest spes nobis in hac astutia.

ACTUS II. SCENA II.

HEGIO. PHILOCRATES. TYNDARUS.

Heg. Jam ego revortar intro, si ex his, quæ volo, exquisivero.
Ubi sunt isti, quos ante ædeis jussi huc produci foras?
Philoc. Edepol, tibi ne quæstioni essemus, cautum intelligo;
Ita vinclis custodiisque circummœniti sumus.
Heg. Qui cavet, ne decipiatur, vix cavet, quom etiam cavet.
Etiam quom cavisse ratu'st, sæpe is cautor captus est.
An vero non justa causa est, ut vos servem sedulo,
Quos tam grandi sim mercatus præsenti pecunia?

Philoc. Neque, pol, tibi nos, quia nos servas, æquum est vitio vortere ;
Neque te nobis, si abeamus hinc, si fuat occasio.
Heg. Ut vos hic, itidem illic apud vos meus servatur filius.
Philoc. Captus est?
Heg. Ita.
Philoc. Non igitur nos soli ignavi fuvimus.
Heg. Secede huc: nam sunt, ex te quæ solo scitari volo ;
Quarum rerum te falsiloquom mihi esse nolo.
Philoc. Non ero,
Quod sciam. Si quid nescivi, id nescium tradam tibi.
Tynd. Nunc senex est in tonstrina: nunc jam cultros attinet.
Ne is quidem involucre injicere voluit, vestem ut ne inquinet.
Sed utrum, strictimne attonsurum dicam esse, an per pectinem,
Nescio: verum, si frugi est, usque admutilabit probe.
Heg. Quid tu? servosne esse, an liber, mavelis, memora mihi.
Philoc. Proxumum quod sit bono, quodque a malo longissume,
Id volo: quamquam non multum fuit molesta servitus;
Nec mi secus erat, quam si essem familiaris filius.
Tynd. Eugepæ! Thalem talento non emam Milesium.
Nam, ad sapientiam hujus, nimius nugator fuit.
Ut facete orationem ad servitutem contulit!
Heg. Quo de genere natu'st illic Philocrates?
Philoc. Polyplusio;
Quod genus illic est unum pollens atque honoratissumum.
Heg. Quid ipsus hic? quo honore est illic?
Philoc. Summo, atque ab summis viris.
Heg. Tum igitur ei, quom in Aliis tanta gratia est, ut prædicas,
Quid divitiæ? suntne opimæ?

Philoc. Unde excoquat sevom senex.
Heg. Quid? pater vivitne?
Philoc. Vivom, quom inde abiimus, liquimus.
Nunc, vivat, necne, id Orcum scire oportet scilicet.
Tynd. Salva res est: philosophatur quoque jam; non mendax modo est.
Heg. Quod erat ei nomen?
Philoc. Thesaurochrysonicochrysides.
Heg. Videlicet, propter divitias, inditum id nomen quasi est?
Philoc. Immo, edepol, propter avaritiam ipsius, atque audaciam.
Nam ille quidem Theodoromedes fuit germano nomine.
Heg. Quid tu ais? tenaxne pater ejus est?
Philoc. Immo edepol pertinax.
Quin etiam, ut magis noscas, Genio suo ubi quando sacruficat,
Ad rem divinam, quibus est opus, Samiis vasis utitur,
Ne ipse Genius surripiat. Proinde, aliis ut credat, vide.
Heg. Sequere hac me igitur. Eadem ego ex hoc, quæ volo, exquæsivero.
Philocrates, hic fecit, hominem frugi ut facere oportuit.
Nam ex hoc, quo genere natus sis, scio; hic fassu'st mihi.
Hæc tu eadem si confiteri vis, tua re feceris:
Quæ tamen scito scire me ex hoc.
Tynd. Fecit officium hic suum,
Quom tibi est confessus verum: quamquam volui sedulo
Meam nobilitatem occultare, et genus, et divitias meas,
Hegio. Nunc quando patriam et libertatem perdidi,
Non ego istunc me potius, quam te metuere, æquom censeo.
Vis hostilis cum istoc fecit meas opes æquabiles.

Memini, quom dicto haud audebat; facto nunc lædat licet.
Sed vide'n'? Fortuna humana fingit artatque ut Jubet.
Me, qui liber fueram, servom fecit; e summo infimum.
Qui imperare insueveram, nunc alterius imperio obsequor.
Et quidem si, proinde ut ipse fui imperator familiæ,
Habeam dominum, non verear ne injuste aut graviter mihi imperet.
Hegio, hoc te monitum, nisi forte ipse non vis, volueram.
Heg. Loquere audacter.
Tynd. Tam ego fui ante liber, quam gnatus tuus:
Tam mihi, quam illi, libertatem hostilis eripuit manus:
Tam ille apud nos servit, quam ego nunc hic apud te servio.
Est profecto Dens, qui, quæ nos gerimus auditque et videt.
Is, uti tu me hic habueris, proinde illum illic curaverit.
Bene merenti bene profuerit, male merenti par erit.
Quam tu filium tuum, tam pater me meus desiderat.
Heg. Memini ego istoc. Sed fateri'n' eadem quæ hic fassu'st mihi?
Tynd. Ego patri meo esse fateor summas divitias domi,
Meque summo genere natum. Sed te obtestor, Hegio,
Ne tuum animum avariorem faxint divitiæ meæ:
Ne patri, tametsi unicus sum, decere videatur magis,
Me saturum servire apud te sumtu et vestitu tuo,
Potius quam illi, ubi minime honestum est, mendicantem vivere.
Heg. Ego, virtute Deum et majorum nostrum, dives sum satis.
Non ego omnino lucrum omne esse utile homini existumo.

Scio ego; multos jam lucrum luculentos homines reddidit:
Est etiam, ubi profecto damnum præstet facere, quam lucrum.
Odi ego aurum: multa multis sæpe suasit perperam.
Nunc hoc animum advortito, ut ea, quæ sentio, pariter scias.
Filius meus illic apud vos servit captus Alide:
Eum, si reddis mihi, præterea unum nummum ne duis;
Et te et hunc amittam hinc. Alio pacto abire non potes.
Tynd. Optumum atque æquissumum oras; optumusque hominum homo es.
Sed is privatam servitutem servit illi, an publicam?
Heg. Privatam medici Menarchi.
Philoc. Pol, hic quidem hujus est cliens.
Tam hoc quidem tibi in proclivi, quam imber est, quando pluit.
Heg. Fac, is homo ut redimatur.
Tynd. Faciam. Sed te id oro, Hegio . . .
Heg. Quidvis, dum ab re ne quid ores, faciam.
Tynd. Ausculta dum; scies.
Ego me amitti, donicum ille huc redierit, non postulo.
Verum te quæso, ut æstumatum hunc mihi des, quem mittam ad patrem,
Ut is homo redimatur illi.
Heg. Immo, alium potius misero
Hinc, ubi erunt induciæ, illuc tuum qui conveniat patrem;
Qui tua, quæ tu miseris mandata, ita, ut velis, perferat.
Tynd. At nihil est, ignotum ad illum mittere: operam luseris.
Hunc mitte: hic omne transactum reddet, si illuc venerit.
Nec quemquam fideliorem, neque quoi plus credat, potes
Mittere ad eum, nec qui magis sit servos ex sententia;

Neque adeo quoi tuum concredat filium hodie audacius.
Ne vereare : meo periculo hujus ego experiar fidem,
Fretus ingenio ejus, quod me esse scit erga se benevolum.
Heg. Mittam equidem ĭstunc æstumatum tua fide, si vis.
Tynd. Volo.
Quam citissume potest, tam hoc cedere ad factum volo.
Heg. Num quæ causa est, quin, si ille huc non redeat, viginti minas
Mihi des pro illo?
Tynd. Optuma immo.
Heg. Solvite istum nunc jam,
Atque utrumque.
Tynd. Dii tibi omnes omnia optata afferant,
Quom me tanto honore honestas, quomque ex vinclis eximis.
Hoc quidem haud molestum est jam, quod collus collaria caret.
Heg. Quod bonis benefit beneficium, gratia ea gravida est bonis.
Nunc tu illum si illo es missurus, dice, demonstra, præcipe,
Quæ ad patrem vis nuntiari. Vi'n' vocem huc ad te?
Tynd. Voca.

ACTUS II. SCENA III.

HEGIO. PHILOCRATES. TYNDARUS.

Heg. Quæ res bene vortat mihi, meoque filio,
Vobisque; volt te novos herus operam dare
Tuo veteri domino, quod is velit, fideliter.
Nam ego te æstumatum huic dedi viginti minis;
Hic autem te ait mittere hinc velle ad patrem,
Meum ut illic redimat filium: mutatio

Inter me atque illum ut nostris fiat filiis.
Philoc. Utroque vorsum rectum est ingenium meum,
Ad te, adque illum. Pro rota me uti licet.
Vel ego huc vel illuc vortar, quo imperabitis.
Heg. Tute tibi a tuopte ingenio prodes plurimum,
Quom servitutem ita fers, uti ferri decet.
Sequere. Hem tibi hominem.
Tynd. Gratiam habeo tibi,
Quom copiam istam mi et potestatem facis,
Ut ego ad parenteis hunc remittam nuntium,
Qui me, quid rerum hic agitem, et quid fieri velim,
Patri meo ordine omnem rem illuc perferat.
Nunc ita convenit inter me atque hunc, Tyndare,
Ut te æstumatum in Alidem mittam ad patrem;
Ac, si non rebitas huc, ut viginti minas
Dem pro te.
Philoc. Recte convenisse sentio.
Nam pater exspectat aut me, aut aliquem nuntium,
Qui hinc ad se veniat.
Tynd. Ergo animum advortas volo,
Quæ nuntiare hinc te volo in patriam ad patrem.
Philoc. Philocrates, ut adhuc locorum feci, faciam sedulo,
Ut potissumum, quod in rem recte conducat tuam,
Id petam, id persequarque corde et animo atque viribus.
Tynd. Facis ita, ut te facere oportet. Nunc animum advortas volo.
Omnium primum salutem dicito matri et patri,
Et cognatis, et si quem alium benevolentem videris:
Me hic valere, et servitutem servire huic homini optumo,
Qui me honore honestiorem semper fecit, et facit.
Philoc. Istuc ne præcipias: facile memoria memini tamen.
Tynd. Nam quidem, nisi quod custodem habeo, liberum me esse arbitror
Dicito patri, quo pacto mihi cum hoc convenerit
De hujus filio.
Philoc. Quæ memini, mora mera est monerier.

Tynd. Ut eum redimat, et remittat, nostrum huc amborum vicem.
Philoc. Meminero.
Heg. At quamprimum poteris: istuc in rem utrique est maxume.
Philoc. Non tuum tu magis videre, quam ille suum gnatum cupit.
Heg. Meus mihi, suus quoique est carus.
Philoc. Numquid aliud vis patri
Nuntiari?
Tynd. Me hic valere; et tute audacter dicito,
Tyndare, inter nos fuisse ingenio haud discordabili;
Neque te commeruisse culpam, neque me advorsatum tibi;
Beneque hero gessisse morem in tantis ærummis tamen.
Neque med unquam deseruisse te, neque factis neque fide,
Rebus in dubiis, egenis. Hæc pater quando sciet,
Tyndare, ut fueris animatus erga suum gnatum atque se,
Nunquam erit tam avarus, quin te gratus emittat manu:
Et mea opera, si hinc rebito, faciam ut faciat facilius.
Nam, tua opera et comitate et virtute et sapientia,
Fecisti, ut redire liceat ad parenteis denuo,
Quom apud hunc confessus es et genus et divitias meas:
Quo pacto emisisti e vinclis tuum herum tua sapientia.
Philoc. Feci ego ista, ut commemoras; et te meminisse, id gratum est mihi.
Merito tibi ea evenerunt a me. Nam nunc, Philocrates,
Si ego item memorem, quæ med erga multa fecisti bene,
Nox diem adimat. Nam, si servos meus esses, nihilo secius
Mihi obsequiosus semper fuisti.

Heg. Dii, vostram fidem!
Hominum ingenium liberale; ut lacrumas excutiunt mihi!
Videas corde amare inter se. Quantis laudibus suum herum
Servos collaudavit!
Philoc. Istic, pol, haud me centesimam
Partem laudat, quam ipse meritu'st, ut laudetur laudibus.
Heg. Ergo, quom optume fecisti, nunc adest occasio
Benefacta cumulare, ut erga hunc rem geras fideliter.
Philoc. Magis non factum possum vêlle, quam opera experiar persequi.
Id ut scias, Jovem supremum testem laudo, Hegio,
Me infidelem non futurum Philocrati.
Heg. Probus es homo.
Philoc. Nec me secus unquam ei facturum quidquam, quam memet mihi.
Tynd. Istæc dicta te experiri et operis et factis volo.
Et, quo minus dixi, quam volui de te, animum advortas volo:
Atque, horunc verborum causa, caveto mihi iratus fuas.
Sed te, quæso, cogitato, hinc, mea fide, mitti domum
Te æstumatum, et meam esse vitam hic pro te positam pignori;
Ne tu me ignores, quom extemplo meo e conspectu abscesseris,
Quom me servom in servitute pro te hic reliqueris;
Tuque te pro libero esse ducas, pignus deseras;
Neque des operam, pro me ut hujus reducem facias filium.
Scito te hinc minis viginti æstumatum mittier.
Fac fidelis sis fideli: cave fidem fluxam geras.
Nam pater, scio, faciet, quæ illum facere oportet, omnia.
Serva in perpetuum tibi amicum me, atque hunc inventum inveni.
Hæc, per dexteram tuam, te dextera retinens manu,
Obsecro, infidelior mihi ne fuas, quam ego sum tibi.

Tu hoc age: tu mihi herus nunc es, tu patronus, tu pater:
Tibi commendo spes opesque meas.
Philoc. Mandavisti satis.
Sati'n' habes, mandata quæ sunt, facta si refero?
Tynd. Satis.
Philoc. Et tua, et tua, huc ornatus reveniam ex sententia.
Numquid aliud?
Tynd. Ut, quamprimum possis, redeas.
Philoc. Res monet.
Heg. Sequere me, viaticum ut dem hinc a trapezita tibi:
Eadem opera a prætore sumam syngraphum.
Tynd. Quem syngraphum?
Heg. Quem hic ferat secum ad legionem, hinc ire hunc ut liceat domum.
Tu intro abi.
Tynd. Bene ambulato.
Philoc. Bene vale.
Heg. Edepol, rem meam
Constabilivi, quom illos emi de præda a quæstoribus.
Expedivi ex servitute filium, si Diis placet.
At etiam dubitavi, hos homines emerem, an non emerem, diu.
Servate istum sultis intus, servi: ne quoquam pedem
Efferat sine custode. Ego apparebo domi,
Ad fratrem modo capteivos alios inviso meos.
Eadem percontabor, ecquis hunc adolescentem noverit.
Sequere tu, te ut amittam: ei rei primum prævorti volo.

ACTUS III. SCENA I.

Ergasilus.

Miser homo est, qui ipse sibi, quod edit, quærit, et id ægre invenit:

Sed ille est miserior, qui et ægre quærit, et nihil invenit:
Ille miserrumu'st, qui, quom esse cupit, quod edit, non habet.
Nam, hercle, ego huic diei, si liceat, oculos effodiam lubens;
Ita malignitate oneravit omneis mortaleis mihi.
Neque jejuniosiorem, neque magis effertum fame,
Vidi, nec quoi minus procedat, quidquid facere occeperit.
Itaque venter gutturque resident esuriales ferias.
Ilicet parasiticæ arti maxumam in malam crucem!
Ita juventus jam ridiculos inopesque ab se segregat.
Nihil morantur jam Laconas imi subselli viros,
Plagipatidas, quibus sunt verba sine penu et pecunia.
Eos requirunt, qui, lubenter quom ederint, reddant domi:
Ipsi opsonant; quæ parasitorum ante erat provincia.
Ipsi de foro tam aperto capite ad lenones eunt,
Quam in tribu aperto capite sonteis condemnant reos.
Neque ridiculos jam terunci faciunt: sese omnes amant.
Nam, ut dudum hinc abii, accessi ad adolescentes in foro:
"Salvete," inquam: "Quo imus una," inquam, "ad prandium?" atque illi tacent.
"Quis ait hoc?" aut "Quis profitetur?" inquam. Quasi muti silent;
Neque me rident. "Ubi cœnamus?" inquam: atque illi abnuunt.
Dico unum ridiculum dictum de dictis melioribus,
Quibus solebam menstruales epulas ante adipiscier:
Nemo ridet. Scivi extemplo rem de compacto geri.
Ne canem quidem irritatam voluit quisquam imitarier,
Saltem, si non arriderent, dentes ut restringerent.
Abeo ab illis, postquam video me sic ludificarier.
Pergo ad alios; venio ad alios; deinde ad alios: una res.
Omnes compacto rem agunt, quasi in Velabro olearii.

Nunc redeo inde, quoniam me ibi video ludificarier.
Item alii parasiti frustra obambulabant in foro.
Nunc barbarica lege certum est jus meum omne persequi.
Qui consilium iniere, quo nos victu et vita prohibeant,
His diem dicam; irrogabo multam, ut mihi cœnas decem
Meo arbitratu dent, quom cara annona sit. Sic egero.
Nunc ibo ad portum hinc: est illic mihi una spes cœnatica;
Si ea decolabit, redibo huc ad senem, ad cœnam asperam.

ACTUS. III. SCENA II.

HEGIO.

Quid est suavius, quam bene rem gerere bono publico? sicut ego feci heri,
Quom emi hosce homines. Ubi quisque vident, eunt obviam,
Gratulanturque eam rem. Ita me miserum, restitando
Retinendoque, lassum reddiderunt.
Vix ex gratulando miser jam eminebam.
Tandem abii ad prætorem: ibi vix requievi: rogo syngraphum:
Datur mihi: illico do Tyndaro: ille abiit domum.
Postquam id actum est, eo
Protinus ad fratrem, mei ubi sunt alii capteivei.
Rogo, Philocratem ex Alide ecquis omnium noverit?
Tandem hic exclamat, eum sibi esse sodalem. Dico esse eum
Apud me: hic extemplo orat obsecratque, eum sibi ut liceat

Videre: jussi illico hunc exsolvi. Nunc tu sequere me,
Ut, quod me oravisti, impetres, eum hominem ut convenias.

ACTUS III. SCENA III.

TYNDARUS.

Nunc illud est, quom me fuisse, quam esse, nimio mavelim:
Nunc spes, opes, auxiliaque, a me segregant spernuntque se.
Hic ille est dies, quom nulla vitæ meæ salus sperabilis est:
Neque exsilium exitio est; neque adeo spes, quæ mihi hunc aspellat metum:
Nec mendaciis subdolis mihi usquam mantellum est meis;
Nec sycophantiis nec fucis ullum mantellum obviam est;
Neque deprecatio perfidiis meis, nec malefactis fuga est;
Nec confidentiæ usquam hospitium est, nec diverticulum dolis.
Operta quæ fuere, aperta sunt: patent præstigiæ.
Omnis res palam est: neque de hac re negotium est, quin male
Occidam, oppetamque pestem, heri vicem meamque.
Perdidit me Aristophontes hic, qui intro venit modo.
Is me novit: is sodalis Philocrati et cognatus est.
Neque jam Salus servare, si volt, me potest; nec copia est,
Nisi si aliquam corde machinor astutiam.
Quam? malum! quid machiner? quid comminiscar? maxumas
Nugas ineptiasque incipisso. Hæreo.

ACTUS III. SCENA IV.

HEGIO. TYNDARUS. ARISTOPHONTES.

Heg. Quo illum nunc hominem proripuisse foras se dicam ex ædibus?
Tynd. Nunc enim vero ego occidi: eunt ad te hostes, Tyndare. Quid loquar?
Quid fabulabor? quid negabo? aut quid fatebor? mihi
Res omnis in incerto sita est. Quid rebus confidam meis?
Utinam te Dii prius perderent, quam periisti e patria tua,
Aristophontes, qui, ex parata re, imparatam omnem facis.
Occisa est hæc res, nisi reperio atrocem mihi aliquam astutiam.
Heg. Sequere: hem tibi hominem: adi, atque alloquere.
Tynd. Quis homo est me hominum miserior?
Arist. Quid istuc est, quod meos te dicam fugitare oculos, Tyndare?
Proque ignoto me adspernari, quasi me nunquam noveris?
Equidem tam sum servos, quam tu: etsi ego domi liber fui,
Tu, usque a puero, servitutem servivisti in Alide.
Heg. Edepol, minime miror, si te fugitat, aut oculos tuos,
Aut si te odit, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate.
Tynd. Hegio, hic homo rabiosus habitus est in Alide.
Ne tu, quod istic fabuletur, aureis immittas tuas.
Nam istic hastis insectatus est domi matrem et patrem.
Et illic isti, qui sputatur, morbus interdum venit.
Proin tu ab istoc procul recedas.

Heg. Ultro istum a me!
Arist. Ai'n', verbero,
Me rabiosum? atque insectatum esse hastis meum memoras patrem?
Et eum morbum mihi esse, ut qui me opus sit insputarier?
Heg. Ne verere: multos iste morbus homines macerat,
Quibus insputari saluti fuit.
Tynd. Atque [Aliis] profuit.
Arist. Quid tu autem, etiam huic credis . . .
Heg. Quid ego credam huic?
Arist. Insanum esse me?
Tynd. Vide'n' tu hunc, quam inimico voltu intuetur? concedi optumum est.
Hegio, fit, quod tibi ego dixi: gliscit rabies: cave tibi.
Heg. Credidi esse insanum extemplo, ubi te appellavit Tyndarum.
Tynd. Quin suum ipse interdum ignorat nomen, neque scit qui siet.
Heg. At etiam te suum sodalem esse aiebat.
Tynd. Haud vidi magis.
Et quidem Alcmæo, atque Orestes, et Lycurgus postea,
Una opera mihi sunt sodales, qua iste.
Arist. At etiam, furcifer,
Male mihi loqui audes? non ego te novi?
Heg. Pol, planum id quidem est
Non novisse, qui istunc appelles Tyndarum pro Philocrate.
Quem vides, eum ignoras: illum nominas, quem non vides.
Arist. Immo, iste eum sese ait, qui non est, esse: et, qui vero est, negat.
Tynd. Tu enim repertus, Philocratem qui superes veriverbio!
Arist. Pol, ego ut rem video, tu inventus, vera vanitudine

Qui convincas. Sed quæso, hercle, agedum, adspice ad me.

Tynd. Hem!

Arist. Dic modo,

Te negas Tyndarum esse?

Tynd. Nego, inquam.

Arist. Tun' te Philocratem esse ais?

Tynd. Ego, inquam.

Arist. Tune huic credis?

Heg. Plus quidem, quam tibi, aut mihi.

Nam ille quidem, quem tu hunc memoras esse, hodie hinc abiit Alidem

Ad patrem hujus.

Arist. Quem patrem, qui servos est?

Tynd. Et tu quidem

Servos et liber fuisti, et ego me confido fore,

Si hujus huc reconciliasso in libertatem filium.

Arist. Quid ais, furcifer? tun' te natum memoras liberum?

Tynd. Non equidem me Liberum, sed Philocratem, esse aio.

Arist. Quid est?

Ut scelestus, Hegio, nunc is te ludos facit!

Nam is est servos ipse, neque, præter se, unquam ei servos fuit.

Tynd. Quia tute ipse eges in patria, nec tibi, qui vivas, domi est,

Omneis inveniri simileis tibi vis. Non mirum facis:

Est miserorum, ut malevolentes sint atque invideant bonis.

Arist. Hegio, vide sis, ne quid tu huic temere insistas credere.

Atque, ut perspicio, profecto jam aliquid pŭgnæ edidit.

Filium tuum quod redimere se ait, id neutiquam mihi placet.

Tynd. Scio, te id nolle fieri: efficiam tamen ego id, si Dii adjuvant.

Illum restituam huic; hic autem in Alidem me meo patri.
Propterea ad patrem hinc amisi Tyndarum.
Arist. Quin tute is es:
Neque, præter te, in Alide ullus servos istoc nomine est.
Tynd. Pergi'n' servom me exprobrare esse, id quod vi hostili obtigit?
Arist. Enimvero jam nequeo contineri.
Tynd. Heus! audi'n' quid ait? quin fugis?
Jam illic hic nos insectabit lapidibus, nisi illum jubes
Comprehendi.
Arist. Crucior.
Tynd. Ardent oculi: fune opu'st, Hegio.
Vide'n' tu illi maculari corpus totum maculis luridis?
Atra bilis agitat hominem.
Arist. At, pol, te, si hic sapiat senex,
Atra pix agitet apud carnuficem, tuoque capiti illuceat.
Tynd. Jam deliramenta loquitur: larvæ stimulant virum.
Heg. Quid? quid si hunc comprehendi jusserim?
Tynd. Sapias magis.
Arist. Crucior, lapidem non habere me, ut illi mastigiæ
Cerebrum excutiam, qui me insanum verbis concinnat suis.
Tynd. Audi'n' lapidem quæritare?
Arist. Solus te solum volo,
Hegio.
Heg. Istinc loquere, si quid vis: procul tamen audiam.
Tynd. Namque, edepol, si adbites propius, os denasabit tibi
Mordicus.
Arist. Neque, pol, me insanum, Hegio, esse creduis,
Neque fuisse unquam, neque esse morbum quem istic autumat.

Verum, si quid metuis a me, jube me vinciri: volo,
Dum istic itidem vinciatur.
Tynd. Immo enimvero, Hegio,
Istic, qui volt, vinciatur.
Arist. Tace modo: ego te, Philocrates
False, faciam, ut verus hodie reperiare Tyndarus.
Quid mi abnutas?
Tynd. Tibi ego abnuto? quid agat, si absis longius?
Heg. Quid ais? quid si adeam hunc insanum?
Tynd. Nugas: ludificabitur.
Garriet, quo neque pes unquam neque caput compareat.
Ornamenta absunt; Ajacem, hunc quom vides, ipsum vides.
Heg. Nihil facio; tamen adibo.
Tynd. Nunc ego omnino occidi:
Nunc ego inter sacrum saxumque sto; nec, quid faciam, scio.
Heg. Do tibi operam, Aristophontes, si quid est, quod me velis.
Arist. Ex me audibis vera, quæ nunc falsa opinare, Hegio.
Sed hoc primum me expurgare tibi volo, me insaniam
Neque tenere, neque mi esse ullum morbum, nisi quod servio.
At, ita me rex Deorum atque hominum faxit patriæ compotem,
Ut istic Philocrates non magis est, quam aut ego, au tu.
Heg. Eho! dic mihi,
Quis igitur ille est?
Arist. Quem dudum dixi a principio tibi.
Hoc si secus reperies, nullam causam dico, quin mihi
Et parentum et libertatis apud te deliquio siet.
Heg. Quid tu ais?
Tynd. Me tuum esse servom, et te meum herum.
Heg. Haud istuc rogo.

Fuistin' liber?
Tynd. Fui.
Arist. Enimvero non fuit: nugas agit.
Tynd. Qui tu scis? an tu fortasse fuisti meæ matri obstetrix,
Qui id tam audacter dicere audes?
Arist. Puerum te vidi puer.
Tynd. At ego te video major majorem: hem rursum tibi!
Meam rem non cures, si recte facias. Num ego curo tuam?
Heg. Fuitne huic pater Thesaurochrysonicochrysides?
Arist. Non fuit: neque ego istuc nomen unquam audivi ante hunc diem.
Philocrati Theodoromedes fuit pater.
Tynd. Pereo probe.
Quin quiescis dierectum cor meum? I, ac suspende te.
Tu subsultas; ego miser vix adsto præ formidine.
Heg. Sati'n' istuc mihi exquisitum est, fuisse hunc servom in Alide?
Neque esse hunc Philocratem?
Arist. Tam satis, quam nunquam hoc invenies secus.
Sed ubi is nunc est?
Heg. Ubi ego minume, atque ipsus se volt maxume.
Tum igitur ego deruncinatus, deartuatus sum miser
Hujus scelesti technis; qui me, ut lubitum est, ductavit dolis.
Sed vide sis.
Arist. Quin exploratum dico, et provisum hoc tibi.
Heg. Certon'?
Arist. Quin nihil, inquam, invenies magis hoc certo certius.
Philocrates jam inde usque amicus fuit mihi a puero puer.
Heg. Sed qua facie est tuus sodalis Philocrates?

Arist. Dicam tibi:
Macilento ore, naso acuto, corpore albo, et oculis nigris,
Subrufus aliquantum, crispus, cincinatus.
Heg. Convenit.
Tynd. Ut quidem, hercle, in medium ego hodie pessume processerim.
Væ illis virgis miseris, quæ hodie in tergo morientur meo.
Heg. Verba mihi data esse video.
Tynd. Quid cessatis, compedes,
Currere ad me, meaque amplecti crura, ut vos custodiam?
Heg. Sati'n' me illi hodie scelesti capti ceperunt dolo?
Illic servom se assimulabat, hic sese autem liberum.
Nucleum amisi; reliquit pignori putamina:
Ita mihi stolido sursum vorsum os sublevere offuciis.
Hic quidem me nunquam irridebit. Colaphe, Cordalio, Corax,
Ite istinc, atque efferte lora.
Lor. Num lignatum mittimur?

ACTUS III. SCENA V.

HEGIO. TYNDARUS. ARISTOPHONTES.

Heg. Injicite huic actutum manicas mastigiæ.
Tynd. Quid hoc est negoti? quid ego deliqui?
Heg. Rogas?
Sator sartorque scelerum, et messor maxume.
Tynd. Non occatorem dicere debebas prius?
Nam semper occant prius, quam sarriunt, rustici.
Heg. At ut confidenter mihi contra adstitit!
Tynd. Decet innocentem servom atque innoxium
Confidentem esse, suum apud herum potissumum.
Heg. Adstringite isti, sultis, vehementer manus.
Tynd. Tuus sum; tuas quidem vel præcidi jube.
Sed quid negoti est, quamobrem succenses mihi?

Heg. Quia me meamque rem, quod in te uno fuit,
Tuis scelestis falsidicis fallaciis
Delaceravisti; deartuavistique opes.
Confecisti omneis res ac rationes meas;
Ita mi exemisti Philocratem fallaciis.
Illum esse servom credidi, te liberum.
Ita vosmet aiebatis, itaque nomina
Inter vos permutastis.
Tynd. Fateor, omnia
Facta esse ita, ut tu dicis, et fallaciis
Abiise eum abs te, mea opera atque astutia;
An, obsecro, hercle, te, id nunc succenses mihi?
Heg. At cum cruciatu maxumo id factum est tuo.
Tynd. Dum ne ob malefacta peream, parvi æstumo.
Si ego hic peribo, ast ille, ut dixit, non redit;
At erit mihi hoc factum mortuo memorabile;
Meum herum captum, ex servitute atque hostibus
Reducem fecisse liberum in patriam ad patrem,
Meumque potius me caput periculo
Præoptavisse, quam is periret, ponere.
Heg. Facito ergo ut Acherunti clueas gloria.
Tynd. Qui per virtutem perbitat, non interit.
Heg. Quando ego te exemplis excruciavero pessumis,
Atque ob sutelas tuas te morti misero,
Vel te interisse, vel perisse, prædicent;
Dum pereas, nihil interduo, dicant vivere.
Tynd. Pol, si istuc faxis, haud sine pœna feceris,
Si ille huc redibit, sicut confido affore.
Arist. Pro Dii immortales! nunc ego teneo, nunc scio
Quid sit hoc negoti. Meus sodalis Philocrates
In libertate est ad patrem, in patria. Bene est:
Nec est quisquam mihi, æque melius quoi velim.
Sed hoc mihi ægre est, me huic dedisse operam malam,
Qui nunc, propter me meaque verba, vinctus est.
Heg. Vetuin' te quidquam mi hodie falsum proloqui?
Tynd. Vetuisti.

Heg. Cur es ausus mentiri mihi?
Tynd. Quia vera obessent illi, quoi operam dabam:
Nunc falsa prosunt.
Heg. At tibi oberunt.
Tynd. Optume est.
At herum servavi, quem servatum gaudeo;
Quoi me custodem addiderat herus major meus.
Sed malene id arbitrare factum?
Heg. Pessume.
Tynd. At ego aio, recte, qui abs te seorsum sentio.
Nam cogitato, si quis hoc gnato tuo
Tuus servos faxit, qualem haberes gratiam?
Emitteresne, necne, eum servom manu?
Essetne apud te is servos acceptissumus?
Responde.
Heg. Opinor.
Tynd. Cur ergo iratus mihi es?
Heg. Quia illi fuisti, quam mihi, fidelior.
Tynd. Quid? tu una nocte postulavisti et die,
Recens captum hominem, nuperum et novitium,
Te perdocere, ut melius consulerem tibi,
Quam illi, quicum una a puero ætatem exegeram?
Heg. Ergo ab eo petito gratiam istam. Ducite,
Ubi ponderosas, crassas capiat compedes;
Inde ibis porro in latomias lapidarias.
Ibi, quom alii octonos lapides effoderint,
Nisi cotidianus sesquiopus confeceris,
Sexcentoplago nomen indetur tibi.
Arist. Per Deos atque homines, ego te obtestor, Hegio,
Ne tu istunc hominem perduis.
Heg. Curabitur.
Nam noctu nervo vinctus custodibitur;
Interdius sub terra lapides eximet.
Diu ego hunc cruciabo; non uno absolvam die.
Arist. Certumne est tibi istuc?
Heg. Non moriri certiu'st.
Abducite istum actutum ad Hippolytum fabrum:
Jubete huic crassas compedes impingier:
Inde extra portam ad meum libertum Cordalum,

In lapicidinas facite deductus siet:
Atque hunc ita me velle, dicite, curarier,
Ne qui deterius huic sit, quam quoi pessume est.
Tynd. Cur ego, te invito, me esse salvom postulem?
Periculum vitæ meæ stat tuo periculo.
Post, mortem, in morte nihil est, quod metuam, mali:
Etsi pervivo usque ad summam ætatem, tamen
Breve spatium est perferundi, quæ minitas mihi.
Vale atque salve; etsi, aliter ut dicam, meres.
Tu, Aristophontes, de me ut meruisti, ita vale;
Nam mihi propter te hoc obtigit.
Heg. Abducite.
Tynd. At unum hoc quæso, si huc rebitet Philocrates,
Ut mihi ejus facias conveniundi copiam.
Heg. Periistis, nisi hunc jam e conspectu abducitis.
Tynd. Vis hæc quidem, hercle, est, et trahi et trudi simul.
Heg. Illic est abductus recta in phylacam, ut dignus est.
Ego illis capteivis aliis documentum dabo,
Ne tale quisquam facinus incipere audeat.
Quod absque hoc esset, qui mihi hoc fecit palam,
Usque offrenatum suis me ductarent dolis.
Nunc certum est nulli post hæc quidquam credere.
Satis sum semel deceptus. Speravi miser
Ex servitute me exemisse filium.
Ea spes elapsa est. Perdidi unum filium,
Puerum quadrimum, quem mihi servos surpuit:
Neque enim servom unquam reperi, neque filium:
Major potitus hostium est. Quod hoc est scelus!
Quasi in orbitatem liberos produxerim.
Sequere hac: reducam te, ubi fuisti. Neminis
Misereri certum est, quia mei miseret neminem.
Arist. Exauspicavi ex vinclis: nunc intellego,
Redauspicandum esse in catenas denuo.

ACTUS IV. SCENA I.

ERGASILUS.

Juppiter supreme! servas me, measque auges opes.
Maxumas opimitates opiparasque offers mihi;
Laudem, lucrum, ludum, jocum, festivitatem, ferias,
Pompam, penum, potationes, saturitatem, gaudium;
Nec quoiquam homini supplicare nunc certum est mihi:
Nam vel prodesse amico possum, vel inimicum perdere:
Ita hic me amœnitate amœna amœnus oneravit dies.
Sine sacris hæreditatem sum aptus effertissumam.
Nunc ad senem cursum capessam hunc Hegionem, quoi boni
Tantum affero, quantum ipse a Diis optat, atque etiam amplius.
Nunc res certa est, eodem pacto ut comici servi solent,
Conjiciam in collum pallium, primo ex me hanc rem ut audiat.
Speroque me, ob hunc nuntium, æternum adepturum cibum.

ACTUS IV. SCENA II.

HEGIO. ERGASILUS.

Heg. Quanto in pectore hanc rem meo magis voluto,
Tanto mihi ægritudo auctior est in animo.
Ad illum modum sublitum os esse
Hodie mihi! neque id perspicere quivi!
Quod quom scibitur, per urbem irridebor.
Quom extemplo ad forum advenero, omnes loquentur:
"Hic ille est senex ductus, quoi verba data sunt."
Sed Ergasilus estne hic, procul quem video?

Collecto quidem est pallio: quidnam acturu'st?
Erg. Move abs te moram, atque, Ergasile, age hanc rem.
Eminor interminorque, ne quis mi obstiterit obviam,
Nisi qui sat diu vixisse sese homo arbitrabitur:
Nam, qui obstiterit, ore sistet.
Heg. Hic homo pugilatum incipit.
Erg. Facere certum est: proinde ut omnes itinera insistant sua,
Ne quis in hac platea negoti conferat quidquam sui.
Nam meus est ballista pugnus; cubitus catapulta est mihi,
Humerus aries: tum genu ad quemque jecero, ad terram dabo.
Dentilegos omneis mortaleis faciam, quemque offendero.
Heg. Quæ illæc eminatio est? nam nequeo mirari satis.
Erg. Faciam ut ejus diei locique meique semper meminerit.
Qui mihi in cursu obstiterit, faxo vitæ is extemplo obstiterit suæ.
Heg. Quid hic homo tantum incipissit facere cum tantis minis?
Erg. Prius edico, ne quis propter culpam capiatur suam,
Continete vos domi; prohibete a vobis vim meam.
Heg. Mira, edepol, sunt, ni hic in ventrem sumsit confidentiam.
Væ misero illi, cujus cibo iste factu'st imperiosior!
Erg. Tum pistores scrofipasci, qui alunt furfure sues,
Quarum odore præterire nemo pistrinum potest;
Eorum si quojusquam scrofam in publico conspexero,
Ex ipsis dominis, meis pugnis, exculcabo furfures.
Heg. Basilicas edictiones atque imperiosas habet.
Satur homo est: habet profecto in ventre confidentiam.
Erg. Tum piscatores, qui præbent populo pisceis fœtidos,

Qui advehuntur quadrupedanti crucianti canterio;
Quorum odos subbasilicanos omneis abigit in forum,
Eis ego ora verberabo sirpiculis piscariis:
Ut sciant, alieno naso quam exhibeant molestiam.
Tum lanii autem, qui concinnant liberis orbas oves,
Qui locant cædundos agnos, et duplam agninam danunt,
Qui petroni nomen indunt verveci sectario;
Eum ego si in via petronem publica conspexero,
Et petronem et dominum reddam mortaleis miserrumos.
Heg. Eugepæ! edictiones ædilitias hic habet quidem:
Mirumque adeo est, ni hunc fecere sibi Ætoli agoranomum.
Erg. Non ego nunc parasitus sum, sed regum rex regalior:
Tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus.
Sed ego cesso hunc Hegionem onerare lætitia senem?
Qui homine hominum adæque nemo vivit fortunatior.
Heg. Quæ illæc est lætitia, quam illic lætus largitur mihi?
Erg. Heus! ubi estis? ecquis hoc aperit ostium?
Heg. Hic homo
Ad cœnam recipit se ad me.
Erg. Aperite hasce ambas foreis,
Priusquam pultando assulatim foribus exitium affero.
Heg. Perlubet hunc hominem colloqui. Ergasile!
Erg. Ergasilum qui vocat?
Heg. Respice.
Erg. Fortuna quod tibi nec facit, nec faciet,
Hoc me jubes. Sed qui est?
Heg. Respice ad me; Hegio sum.
Erg. O mihi!
Quantum est hominum optumorum optume, in tempore advenis.
Heg. Nescio quem ad portum nactus es, ubi cœnes: eo fastidis.
Erg. Cedo manum.
Heg. Manum?

Erg. Manum, inquam, cedo tuam actutum.
Heg. . Tene.
Erg. Gaude.
Heg. Quid ego gaudeam?
Erg. Quia ego impero. Age, gaude modo.
Heg. Pol, mœrores mi antevortunt gaudiis.
Erg. Noli irascier;
Jam ego ex corpore exigam omneis maculas mœrorum tibi.
Gaude audacter.
Heg. Gaudeo, etsi nil scio, quod gaudeam.
Erg. Bene facis. Jube . . .
Heg. Quid jubeàm?
Erg. Ignem ingentem fieri.
Heg. Ignem ingentem?
Erg. Ita dico, magnus ut sit.
Heg. Quid? me, volturie,
Tuan' causa ædeis incensurum censes?
Erg. Noli irascier.
Jube'n' an non jubes adstitui aulas? patinas elui?
Laridum atque epulas foveri fòculis ferventibus?
Alium pisces præstinatum abire?
Heg. Hic vigilans somniat.
Erg. Alium porcinam, atque agninam, et pullos gallinaceos?
Heg. Scis bene esse, si sit unde.
Erg. Pernam, atque ophthalmiam,
Horæum, scombrum, et trigonum, et cetum, et mollem caseum?
Heg. Nominandi istorum tibi erit magis quam edundi copia
Hic apud me, Ergasile.
Erg. Mean' me causa hoc censes dicere?
Heg. Nec nihil hodie, nec multo plus tu hic edes; ne frustra sis.
Proin tu tui quotidiani victi ventrem ad me afferas.
Erg. Quin ita faciam, ut te cupias facere sumtum, etsi ego vetem.
Heg. Egone?

Erg. Tute.
Heg. Tum tu mi igitur herus es.
Erg. Immo benevolens.
Vi'n' te faciam fortunatum?
Heg. Malim, quam miserum quidem.
Erg. Cedo manum.
Heg. Hem manum.
Erg. Dii te omnes adjuvant.
Heg. Nihil sentio.
Erg. Non enim es in senticeto; eo non sentis. Sed jube
Vasa tibi pura apparari ad rem divinam cito,
Atque agnum afferri proprium, pinguem.
Heg. Cur?
Erg. Ut sacrufices.
Heg. Quoi Deorum?
Erg. Mihi, hercle: nam ego tibi nunc sum summus Juppiter.
Idem ego sum Salus, Fortuna, Lux, Lætitia, Gaudium.
Proinde tu Deum huncce saturitate facias tranquillum tibi.
Heg. Esurire mihi videre.
Erg. Mihi quidem esurio, non tibi.
Heg. Tuo arbitratu facile patior.
Erg. Credo; consuetus puer.
Heg. Juppiter te Diique perdant.
Erg. Te, hercle, mi æquum est gratias
Agere ob nuntium: tantum ego nunc porto a portu tibi boni.
Nunc tu mihi places.
Heg. Abi stultus; sero post tempus venis.
Erg. Igitur olim si advenissem, magis tu tum istuc diceres.
Nunc hanc lætitiam accipe a me, quam fero: nam filium
Tuum modo in portu Philopolemum vivom, salvom, et sospitem,
Vidi in publica celoce, ibidemque illum adolescentulum
Alium una, et tuum Stalagmum servom, qui aufugit domo,

Qui tibi surripuit quadrimum puerum filiolum tuum.
Heg. Abi in malam rem: ludis me.
Erg. Ita me amabit sancta Saturitas,
Hegio, itaque suo me semper condecoret cognomine,
Ut ego vidi.
Heg. Meum gnatum?
Erg. Tuum gnatum, et Genium meum.
Heg. Et capteivom illum Alidensem?
Erg. *Μὰ τὸν Ἀπόλλω.*
Heg. Et servolum
Meum Stalagmum, meum qui gnatum surripuit?
Erg. *Νὴ τὰν Κόραν.*
Heg. Jam diu?
Erg. *Νὴ τὰν Πραινέστην.*
Heg. Venit?
Erg. *Νὴ τὰν Σιγνίαν.*
Heg. Certon'?
Erg. *Νὴ τὰν Φρουσινῶνα.*
Heg. Vide sis.
Erg. *Νὴ τὸ Ἀλάτριον.*
Heg. Quid tu per barbaricas urbes juras?
Erg. Quia enim item asperæ
Sunt, ut tuum victum autumabas esse.
Heg. Væ ætati tuæ!
Erg. Quippe quando mihi nil credis, quod ego dico sedulo.
Sed Stalagmus quojus erat tunc nationis, quom hinc abiit?
Heg. Siculus.
Erg. At nunc Siculus non est: Boius est: Boiam terit.
Liberorum quærundorum causa, ei, credo, uxor data est.
Heg. Dic, bonan' fide tu mihi istæc verba dixisti?
Erg. Bona.
Heg. Dii immortales! iterum natus videor, si vera autumas.
Erg. An tu dubium habebis, etiam sancte quom jurem tibi?

Postremo, Hegio, si parva jurijurando est fides,
Vise ad portum.
Heg. Facere certum est. Tu intus cura, quod opu'st.
Sume, posce, prome quidvis: te facio cellarium.
Erg. Nam, hercle, nisi panticinatus probe ero, fusti pectito.
Heg. Æternum tibi dapinabo victum, si vera autumas.
Erg. Unde id?
Heg. A me meoque gnato.
Erg. Sponde'n' tu istud?
Heg. Spondeo.
Erg. At ego tuum tibi advenisse filium respondeo.
Heg. Cura quam optume potes.
Erg. Bene ambula, et redambula.

ACTUS IV. SCENA III.

ERGASILUS.

Illic hinc abiit: mihi rem summam credidit cibariam.
Dii immortales! jam ut ego collos prætruncabo tergoribus!
Quanta pernis pestis veniet! quanta labes larido!
Quanta sumini absumedo! quanta callo calamitas!
Quanta laniis lassitudo! quanta porcinariis!
Nam, si alia memorem, quæ ad ventris victum conducunt, mora est.
Nunc ibo in præfecturam, ut jus dicam larido,
Et, quæ pendent indemnatæ pernæ, eis auxilium ut feram.

ACTUS IV. SCENA IV.

PUER HEGIONIS.

Diespiter te Diique, Ergasile, perdant, et ventrem tuum,

Parasitosque omneis, et qui posthac cœnam parasitis dabit.
Clades calamitasque, intemperies modo in nostram advenit domum.
Quasi lpuus esuriens, metui ne in me faceret impetum.
Nimisque, hercle, ego illum male formidabam: ita frendebat dentibus.
Adveniens deturbavit totum cum carne carnarium.
Arripuit gladium; prætruncavit tribus tergoribus glandia.
Aulas calicesque omneis confregit, nisi quæ modiales erant.
Cocum percontabatur, possentne seriæ fervescere.
Cellas refregit omneis intus, reclusitque armarium.
Asservate istunc, sultis, servi. Ego ibo, ut conveniam senem.
Dicam, ut sibi penum aliud ornet, siquidem sese uti volet.
Nam, hic quidem ut adornat, aut jam nihil est, aut jam nihil erit.

ACTUS V. SCENA I.

HEGIO. PHILOPOLEMUS. PHILOCRATES.

Heg. Jovi Diisque ago gratias merito magnas,
Quom te reducem tuo patri reddiderunt,
Quomque ex miseriis plurimis me exemerunt,
Quas, dum te carendum hic fuit, sustentabam:
Quomque hunc conspicio in potestate nostra,
Quomque hæc reperta est fides firma nobis.
Satis jam dolui ex animo; et cura me satis
Et lacrumis maceravi.
Philop. O! satis jam audivi
Tuas ærumnas, ad portum mihi quas memorasti.
Hoc agamus.
Philoc. Quid nunc, quoniam tecum servavi fidem,

Tibique hunc reducem in libertatem feci?
Heg. Fecisti, ut tibi,
Philocrates, nunquam referre gratiam possim satis,
Proinde ut tu promeritu's de me et filio meo.
Philop. Immo potes,
Pater, et poteris; et ego potero: et Dii eam potestatem dabunt,
Ut beneficium benemerenti nostro merito muneres;
Sicut tu huic potes, pater mi, facere merito maxume.
Heg. Quid opu'st verbis; lingua nulla est, qua negem quidquid roges.
Philoc. Postulo abs te, ut mihi illum reddas servom, quem hic reliqueram.
Pignus pro me, qui mihi melior quam sibi semper fuit;
Pro benefactis ejus uti ei pretium possim reddere.
Heg. Quod benefecisti, referetur gratia, id quod postulas;
Et id, et aliud, quod me orabis, impetrabis: atque te.
Nolim succensere, quod ego iratus ei feci male.
Philoc. Quid fecisti?
Heg. In lapicidinas compeditum condidi,
Ubi rescivi mihi data esse verba.
Philoc. Væ misero mihi!
Propter meum caput labores homini evenisse optumo!
Heg. At, ob eam rem, mihi libellam pro eo argenti ne duis.
Gratiis a me, ut sit liber, abducito.
Philoc. Edepol, Hegio,
Facis benigne: sed quæso, hominem ut jubeas arcessi.
Heg. Licet.
Ubi estis vos? Ite actutum; Tyndarum huc arcessite.
Vos ite intro. Interibi ego ex hac statua verberea volo
Erogitare, meo minore quid sit factum filio.

Vos lavate interibi.
Philop. Sequere hac, Philocrates, me intro.
Philoc. Sequor.

ACTUS V. SCENA II.

HEGIO. STALAGMUS.

Heg. Age, tu, illuc procede, bone vir, lepidum mancipium meum!
Stal. Quid me oportet facere, ubi tu talis vir falsum autumas?
Fui ego bellus, lepidus, bonus vir nunquam, neque frugi bonæ,
Neque ero unquam: ne tu spem ponas me bonæ frugi fore.
Heg. Propemodum ubi loci fortunæ tuæ sint, facile intellegis.
Si eris verax, tua ex re facies, ex mala meliusculam.
Recta et vera loquere: sed neque vere neque recte adhuc
Fecisti unquam.
Stal. Quod ego fatear, credi'n' pudeat, quom autumes?
Heg. At ego faciam ut pudeat: nam in ruborem te totum dabo.
Stal. Eia! credo ego, imperito plagas minitaris mihi.
Tandem ista aufer; dicque quid fers, ut feras hinc quod petis.
Heg. Satis facundu's: sed jam fieri dictis compendium volo.
Stal. Ut vis, fiat.
Heg. Bene morigerus fuit puer: nunc non decet.
Hoc agamus. Jam animum advorte, ac mihi, quæ dicam, edissere.
Si eris verax, [tuas res feceris meliusculas.]
Stal. Nugæ istæc sunt. Non me censes scire quid dignus siem?

Heg. At ea subterfugere potis es pauca, si non omnia.
Stal. Pauca effugiam, scio: nam multa evenient, et merito meo,
Quia et fugi, et tibi surripui filium, et eum vendidi.
Heg. Quoi homini?
Stal. Theodoromedi in Alide Polyplusio
Sex minis.
Heg. Pro Dii immortales! is quidem hujus est pater
Philocratis.
Stal. Quin melius novi, quam te, et vidi sæpius.
Heg. Serva, Juppiter supreme, et me et meum gnatum mihi.
Philocrates, per tuum te genium obsecro, exi: te volo.

ACTUS V. SCENA III.

PHILOCRATES. HEGIO. STALAGMUS.

Philoc. Hegio, assum: si quid me vis, impera.
Heg. Hic gnatum meum
Tuo patri ait se vendidisse sex minis in Alide.
Philoc. Quamdiu id factum est?
Stal. Hic annus incipit vicesimus.
Philoc. Falsa memorat.
Stal. Aut ego, aut tu: nam tibi quadrimulum
Tuus pater peculiarem parvolum puero dedit.
Philoc. Quid erat ei nomen? si vera dicis, memora dum mihi.
Stal. Pægnium vocitatu'st: post vos indidistis Tyndaro.
Philoc. Cur ego te non novi?
Stal. Quia mos est oblivisci hominibus,
Neque novisse, quojus nihil sit faciunda gratia.
Philoc. Dic mihi: isne istic fuit, quem vendidisti meo patri,

Qui mihi peculiaris datu'st?
Stal. Istic, hujus filius.
Heg. Vivitne is homo?
Stal. Argentum accepi: nil curavi cæterum.
Heg. Quid tu ais?
Philoc. Quin istic ipsu'st Tyndarus tuus filius,
Ut quidem hic argumenta loquitur: nam is mecum a puero puer
Bene pudiceque educatu'st usque ad adolescentiam.
Heg. Et miser sum, et fortunatus, si vos vera dicitis.
Eo miser sum, quia male illi feci, si gnatus meu'st.
Eheu! cur ego plus minusve feci, quam æquum fuit?
Quod male feci, crucior: modo, si infectum fieri possiet!
Sed, eccum, incedit huc ornatus haud ex suis virtutibus.

ACTUS V. SCENA IV.

TYNDARUS. HEGIO. PHILOCRATES. STALAGMUS.

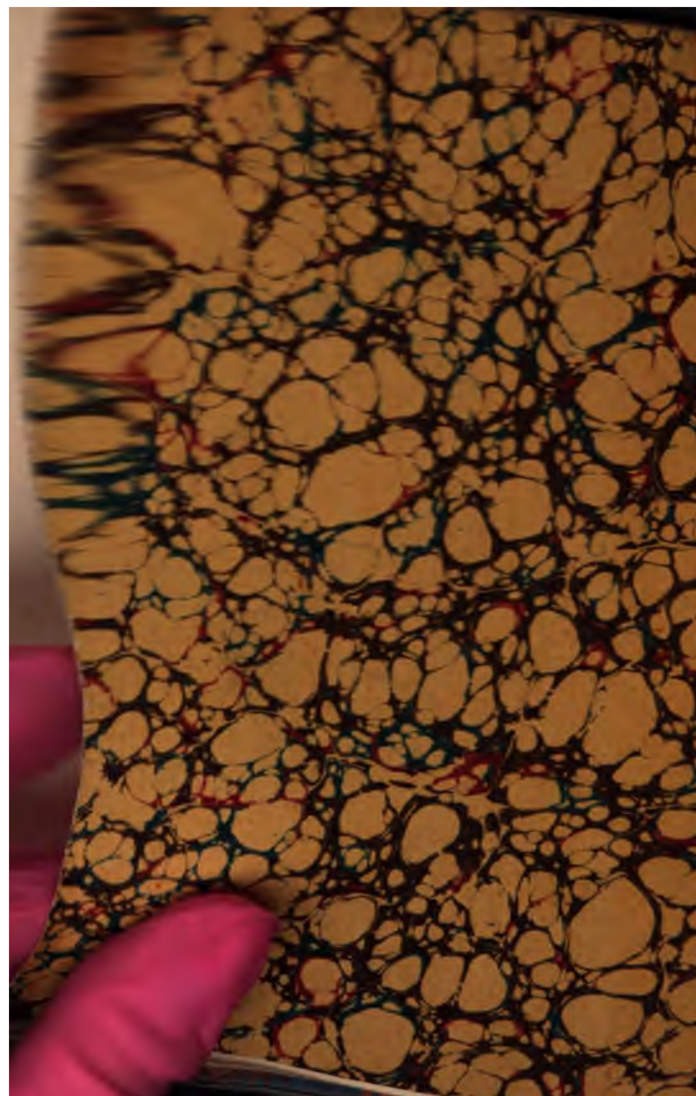
Tynd. Vidi ego multa sæpe picta, quæ Acherunti fierent
Cruciamenta: verum enimvero nulla adæque est Acheruns,
Atque ubi ego fui in lapicidinis. Illic ibi demum est locus,
Ubi labore lassitudo est omnis exigunda ex corpore.
Nam, ubi illo adveni, quasi patriciis pueris aut monedulæ,
Aut anates, aut coturnices dantur, quicum lusitent;
Itidem hæc mihi advenienti upupa, qui me delectem, data est.
Sed herus eccum ante ostium, et herus alter eccum ex Alido
Rediit.

Heg. Salve, exoptate gnate mi!
Tynd. Hem! quid, "gnate mi?"
Atat, scio cur te patrem assimules esse, et me filium;
Quia mihi, item ut parentes, lucis das tuendæ copiam.
Philoc. Salve, Tyndare.
Tynd. Et tu, quojus causa hanc ærumnam exigo.
Philoc. At nunc liber in divitias, faxo, venies: nam tibi
Pater hic est: hic servos, qui te huic hinc quadrimum surpuit,
Vendidit patri meo te sex minis. Is te mihi
Parvolum peculiarem parvolo puero dedit.
Illic indicium fecit: nam hunc ex Alide huc reducimus.
Tynd. Quid, hujus filium?
Philoc. Intus eccum fratrem germanum tuum.
Tynd. Quid tu ais? adduxtin' illum hujus capteivom filium?
Philoc. Quin, inquam, intus hic est.
Tynd. Fecisti, edepol, et recte et bene.
Philoc. Nunc tibi pater hic est: hic fur est tuus, qui parvom hinc te abstulit.
Tynd. At ego hunc grandis grandem natu, ob furtum, ad carnuficem dabo.
Philoc. Meritu'st.
Tynd. Ergo, edepol, meritam mercedem dabo.
Sed dic, oro: pater meus tune es?
Heg. Ego sum, gnate mi.
Tynd. Nunc demum in memoriam redeo, quom mecum cogito;
Nunc, edepol, demum in memoriam regredior, audisse me,
Quasi per nebulam, Hegionem patrem meum vocarier.
Heg. Ego sum.

Philoc. Compedibus, quæso, ut tibi sit levior filius,
Atque hic gravior servos.
Heg. Certum est principium id prævortier.
Eamus intro, ut arcessatur faber, ut istas compedes
Tibi adimam, huic dem.
Stal. Quoi peculi nihil est, recte feceris.

GREX.

Spectatores, ad pudicos mores facta hæc fabula est.
Neque in hac subagitationes sunt, neque ulla amatio,
Nec pueri suppositio, nec argenti circumductio :
Neque ubi amans adolescens scortum liberet clam patrem suum.
Hujusmodi paucas poëtæ reperiunt comœdias,
Ubi boni meliores fiant. Nunc vos, si vobis placet,
Et si placuimus, neque odio fuimus, signum hoc mittite :
Qui pudicitiæ esse voltis præmium, plausum date.

3 2044 020 158 846

